

ב"ה

פרשת משפטים

על מה בכה רבי אסי

על הפסוק "ואלה המשפטים גו", מבואר במדרש, וזה לשונו¹:

"זה שאמר הכתוב² מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יתקנה . . . אם משים אדם עצמו כתרומה הזו שמושלת בְּזוֹת הבית ואומר מה לי בטורח הצבור, מה לי בדיניהם, מה לי לשמוע קולם, שלום עליך נפשי, הרי זה מחריב את העולם, הוי ואיש תרומות יהרסנה".

כלומר: כאשר ההנהגה היא באופן של תרומה, שמונחת בקרן זוית, להיותה "קודש", ולכן יראה היא להתערב בחולין כדי שלא תטמא חס ושלום, וכמו כן עומד הוא בקרן זוית וצווח "אל תגש בי כי קדשתיך", "כי קדשתי וטהרתי יותר ממך"³, ולכן אני ירא מלהתקרב לזולתי - הנה על זה נאמר "ואיש תרומות יהרסנה", כיון שאין זו הכוונה, אלא הכוונה היא להמשיך את הענינים הנעלים ביותר למטה דוקא ובפנימיות דוקא.

וזהו הטעם שמצינו בהנהגת רבותינו נשיאינו, ובפרט כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר, שהיו שולחים שלוחים שיפעלו גם עם אנשים פשוטים ובענינים נמוכים — שענין זה הוא טובה לא רק עבור הזולת, אלא גם עבור השלוחים עצמם⁴ - כיון שהכוונה היא להמשיך את הענינים הנעלים למטה דוקא.

וזהו גם תוכן הענין ד"ואלה מוסיף על הראשונים" - שכדי שיהיו ה"ראשונים" כדבעי, צריכה להיות ההוספה ד"משפטים", שהוא ענין ההמשכה למטה, ולא עוד אלא שהוספה זו היא הנותנת קיום בה"ראשונים", ואילו

1 תנחומא פרשתנו ב. וראה גם שמו"ר פ"ל, יג.

2 משלי כט, ד.

3 ישעיה' סה, ה ובפרש"י.

4 ראה גם לעיל ע' 46. וש"נ.

כאשר חסרה ההוספה ד"משפטים", אזי נחסר גם בה"ראשונים", כי כל הענינים שנותנים מלמעלה הם רק בשביל התכלית דדירה בתחתונים, ולכן, כאשר חסרה התכלית דדירה בתחתונים, אזי אפשר שיחסר גם בשאר הענינים.

וזהו גם המשך דברי המדרש שם: "מעשה ברבי אסי כשהיה מסתלק מן העולם נכנס בן אחותו אצלו, מצאו בוכה, אמר לו רבי מפני מה אתה בוכה, יש תורה שלא למדת ולימדת, הרי תלמידיך יושבים לפניך, יש גמילות חסדים שלא עשית, ועל כל מדות שהיו בך היית מתרחק מן הדינין ולא נתת רשות על עצמך להתמנות על צרכי ציבור (והיינו שאמר לו ענין זה בתור **שבח**), אמר לו, בני, עליה אני בוכה, שמא אתן דין וחשבון על שהייתי יכול לעשות דיניהם של ישראל, הוי ואיש תרומות יהרסנה".

והיינו, שאין מספיק לימוד התורה והעסק בגמילות חסד כאיש פרטי, אלא יש צורך בהתעסקות בטובת הזולת בתור **פרנס ציבור**, היינו, שמוסר עצמו לגמרי כדי לפעול עם הזולת.

ועל זה נאמר "מלך במשפט יעמיד ארץ", היינו, שהעוסק בצרכי ציבור הוא המעמיד ומקיים את הארץ: מה שאין כן כאשר הנהגתו היא באופן ד"איש תרומות", "כתרומה הזו שמושלכת בזויות הבית", הרי אף שעוסק בגמילות חסד בתור איש פרטי, מכל מקום "יהרסנה", כי על ידי זה חסרים בהעולם כמה ענינים, וכיון שהיה ביכלתו לתקנם ולא תיקנם, נחשב לו כאילו הרס אותם.

אמנם, היצר הרע הוא ערמומי, ולכן בא וטוען, שאמנם כל האמור אמת הוא, אבל לא אליו הכוונה... לכל אחד יש ענינו הפרטי, והענין הפרטי שלו הוא להיות "איש תרומות", והראיה לדבר - שאין לו חוש בהפעולה עם הזולת!...

והיצר הרע אינו מסתפק בכך — בידעו שהאדם יכול לענות לו שהרגשתו שאין לו חוש כו' היא מצד "השוחד יעוור"⁵, שהאדם הוא משוחד בנוגע לעצמו ולכן באפשרותו לרמות את עצמו - ולכן עולה בדעתו של היצר הרע "המצאה" נוספת, וטוען, שגם כשמתדבר עם אנשים אחרים שאין להם פניות לגביו, **טוענים גם הם** שאין לו חוש בפעולה עם הזולת... וכאמור, אמת הדבר שהעבודה ד"מלך במשפט" היא נעלית ביותר, אבל הוא - אין לו חוש בכך, ולא זהו ענינו, ומביאים כמה וכמה ראיות שאם יעסוק בענינים נעלים יצליח, ולכן - טוענים הם - אינו צריך לעסוק בענין המשפטים.

והמענה לזה: לכל לראש - אין זו עדיין ראייה שזוהי טענה צודקת: יתכן שכל הטענות הן מתחבולות היצר, ולאמיתו של דבר יש לו שייכות לענין המשפטים.

ויתירה מזו: אפילו לו יהי כדבריו, הנה כאשר **אומרים** לו שעליו לעסוק בענין זה, הרי זו ראייה מוכחת שעבודה זו שייכת לשורש נשמתו. אלא מאי, מצד כל הענינים נראה הדבר באופן אחר - הרי הכל יודעים שישנו ענין הגלגולים, ואם כן, גם אם מצד מצבו בגלגול זה אינו צריך לעסוק בענין זה, הרי אינו יכול לדעת ענין ומצב נשמתו מצד הגלגול הקודם.

ולמעשה, שגם ענין זה מרומז בפסוק "ואלה המשפטים גו'", שהרי ענין הגלגולים מבואר בזהר⁶ על פסוק זה.

דוגמא לדבר מצינו בספר מעשה אורג על מסכת פאה⁷, שמבאר דיוק הלשון "דין אמת לאמיתו"⁸ — דלכאורה מהו החילוק בין "אמת" סתם ל"אמת לאמיתו" — על פי מעשה ידוע מהבעל שם טוב⁹:

מעשה באדם שהפקיד ממון אצל חברו, ומת הנפקד. כשבא המפקיד אל היורשים ותבע את פקדונו, טענו היורשים "שלא פקדנו אבא"¹⁰, דהיינו שאביהם לא אמר להם דבר על הפקדון, ונשבעו על כך. ומכיון שלא היו עדים למעשה, פטרם בית־דין כדין התורה¹¹.

אמנם, הכל ידעו שהאמת היא כדברי המפקיד, כי המפקיד היה ידוע כאיש אמת, וכן היה ידוע שלא היה להנפקד סכום כה גדול.

באו איפוא אל הבעל שם טוב ושאלוהו: כיון שהדיין פסק כדין התורה, שהיא תורת אמת, ובפרט ש"אלקים נצב בעדת א־ל"¹², דהיינו שהקב"ה עצמו פוסק פסק־דין זה¹³, הרי זה בודאי פסק־דין אמת! אבל איך מתאים הדבר עם המציאות?!...!

---

6 ח"ב צד, א ואילך.

7 בסופה.

8 משנה פאה שם.

9 ראה גם ס' בעש"ט עה"ת ריש פרשתנו, ובהערות שם.

10 לשון חז"ל - ב"מ כ, סע"ב. וש"נ.

11 ראה רמב"ם הל' שאלה ופקדון פ"ו ה"ד טושו"ע חו"מ סרצ"ז.

12 תהלים פב, א.

13 ראה סנהדרין ז, סע"א.

והשיב להם הבעל שם טוב: בגלגול הקודם היה המפקיד חייב סכום זה להנפקד או ליורשי הנפקד. ונמצא שהבית דין פסק דין אמת, שהרי כן הוא האמת, שממון זה שייך ליורשי הנפקד.

ובזה מבאר דיוק הלשון "דין אמת לאמיתו" - שגם כאשר מצד עניני העולם הזה אין מוכרח שדיני התורה יהיו אמת, מכל מקום, הרי הם אמת לאמיתו מצד כמה וכמה ענינים שאינם מושגים בעולם הזה.

וכשם שישנו ענין זה בגשמיות, שיכולה להיות מציאות שהאדם יודע בעצמו בוודאות, מבלי לרמות את עצמו, שאינו חייב ממון לחבירו, ואף על פי כן האמת לאמיתו היא שהוא חייב לו – כמו כן יכול להיות כן ברוחניות הענינים, שבאמת לאמיתו, מצד הגלגול הקודם, או מצד סיבות אחרות הקשורות עם שורש נשמתם, חייב הוא לזולתו חוב ברוחניות, ולכן שולחים אותו לשלם חוב זה.

קטע משיחת ש"פ משפטים, מבה"ח אדר-ראשון, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשי"ט ח"ב ע'67.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"ני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע ריזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה